

ALFÖLD.

NAGYSZEGED.

Egy esztendő telt el azóta, hogy Szeged országgyűlési képviselővé megválasztotta Klebelsberg Kunó gróf kultuszminisztert. Ezen idő alatt fölépült az egyetem gyermek-gyógyászati klinikája, a nőgyógyászati és a sebészeti kftinika. Építés alatt áll a belgyógyászati és a bőrgyógyászati klinika, a polgári iskolai tanárképző és a Horthy Miklós internátusban a leányinternátus. A tavasszal kezdik építeni az egyetem természettudományi kara részére a kémiai tanszék, a három fizikai tanszék, a matematika-geometriai tanszékek épületeit, az orvostudományi kar részére az anatómiai, törvényszéki orvostani és a kórbonctani épületeket, és végül a polgári iskolát. Egy év alatt egész sora épült föl a tanyai elemi iskoláknak. A természettudományi épületek felépítésével fölszabadul az állami gimnázium épülete. A belklinikai és a sebészet felépítésével a vas- és fémipari szakiskola épületének egy része. Kíratva a miniszter a pályázatát a templomterti művészi rendezésére arkádós kiképzéssel, ami, ha megvalósul, lesz Szegednek egy olyan gyönyörű tere, amilyennel magyar város nem dicsekedhet. Előmozdította a fogadalmi templom további kiépítését, fölszerelését, tervbe vette annak művészi belső kiképzését. A püspöki palota fölépítésének támogatását kiállításba helyezte.

Hogy Szeged nagyvárosi tétele tekintetében milyen további, milyen messze menő tervei vannak a miniszternek, — erre nézve most csak azokra a hírlapi cikkekre utalunk, melyek *Budapest vagy Szeged legyen-e a szellemi főváros és Nagy-Szeged — Nagy-Debrecen* címek alatt mostanában megjelentek és amelyek lábba hozták mindenkit, akinek Szeged jövő nagysága a szívében fekszik.

Nagy-Szeged. Mi is kell ahhoz, hogy ebből a nagy magyar alföldi városból európai értelemben vett igazi nagy város legyen? Minden városnak, éppen úgy, mint minden nemzetnek és minden egyesnek a nagyságát három tényező adja meg és biztosítja. Erős és nagy kultúra, az összes fokozatokon. Tiszta erkölcs a társadalom minden rétegében. És e kettő eredményeképpen: a társadalom egysége, békéje, az erők harmoniája. Végezetül megfelelő gazdasági erő tényezők adottsága. Kultúra, morál, és vagyon ez a három minden egyes és minden közület igazi nagyságának az alapköve.

Ami az elsőt, a kulturát illeti, Szegedet igazán az iskolák városává kell fejleszteni. Már csak azért is, hogy az a nagy őserő, az a sok magyar faji specialitás, amely itt a nagy magyar Alföld földművelő népének a lelkében elásva van, szunyadozik: fölszínre hozassék és a nemzeti élet kincsévé tétessék. Ezért az egyetem kiépítését a lehető leggyorsabb tempóban folytatni kell. Az egyetem tudományos intézeteit továbbmenőleg alátámasztani kell. Föl kell építeni az egyetemi könyvtárat. Az egyetem új központi épületét. Tovább építeni, fejleszteni az internátusokat és a mensákat. Fölépíteni a pedagógiumot. Fölállítani az egyetemmel kapcsolatban az Országos Bírói és Ügyvéd-vizsgáló Bizottságot, amihez a Ferencz József tudományegyetemnek ősi jussa vagyon. Létesíteni az alföldi mezőgazdasági intézet bekapcsolásával az egyetem kötelékében egy mezőgazdasági fakultást a gazdasági tudományok részére, amelynek keretében a kereskedelmi tudományok is elhelyezhetők volnának.

Megerősíteni, fejleszteni, szaporítani a középiskolákat. Folytatni a népis-

kolák fölállítását a városban és a tanyákon. Tovább vinni a fejlődést a nemzeti kultúra egyéb területein. Kiépíteni és fejleszteni a kulturpalotát. Létesíteni itt Szegeden egy országos múzeumot és képtárat. Megerősíteni, európai nivóra emelni a színházat. A festőművészeknek Ujszegeden külön telepet létesíteni úgy, amint az más kisebb vidéki városokban már megvalósult. Decentralizálni tehát a kulturát a maga egészében. A budapesti kultur-gyűjtemények duplum-anyagának szétszétosztásával.

A második vonatkozásban — az iskolák mellett, az iskolák előtt — az egyházakra vár főleg a feladat megoldása. Ezért az egyházakat nemcsak hivatásukban államnak, városnak segíteni, erősíteni, támogatni kell. Hatalmas biztosíték e vonatkozásban, hogy Szeged immár püspöki székhely és hogy olyan kiváló egyházfejedelme van, akinek bölcs vezetése mellett a legnagyobb egyház áldásos, mintaszerű működése biztosított. De áldásosan működnek a valláserkölcis és a hitélet terén a többi egyházak és felekezetek is. Hogy a valláserkölcis nevelés a legmagasabb fokozaton, az egyetemen is biztosítva legyen, fokozottabb mértékben: kívánatos volna, hogy a három nagy egyház azt az értéket, amit most céltalanul és eredménytelenül, a tudománynak sem használva, jogakadémiáinak fönntartására tart lekötvé, az egyetem mellett működő felekezeti jellegű internátusok és mensák fölállítására fordítaná. Egerből, Miskolcra és Kecskemétre a jogakadémiákra lekötvött értékeket erre a célra kell transformálni.

Ami végül a gazdasági vonatkozásokat illeti, Szeged ebben az irányban vesztett a legtöbbet. Elvesztette a Délvidéket, amelyből táplálkozott. A legelső dolog mindig megtenni, hogy ezekkel az országrészekkel a forgalom helyreállíttassék, addig is, míg a helyzet így marad. Halaszthatatlan teendő Szeged úthálózatának kiépítése úgy bent a városban, mint a tanyákon. Az út: az élet. Keresztül kell vinni a csatornázást. Fejleszteni a mezőgazdaságot. Belterjessé tenni a gazdálkodást. Erősíteni a kereskedelmét, az ipart. Létesíteni új ipartelepeket. Tökéletesíteni a transitó forgalmat a Tiszának, mint olcsó víziútnak fokozott kihasználásával a Balkán és a nyugati államok felé. Ezen vonatkozásban biztosítani a Duna—Tisza-csatorna kiépítését szegedi betorkolással.

Szeged vezetése most nagyon jó kezekben van. Ha Szeged polgársága ezeket a vezetőket megbecsüli, megérti, munkájukban támogatja, akkor nem is hosszú idő múlva megvalósulhat Szeged képviselőjének terve, hatalmas koncepciója: Nagy-Szeged városa. Előnyére nemcsak a szegedieknek, de az egész nemzetnek is, mert így létesül Budapest mellett egy szintiszta európai értelemben vett nagy magyar város, a magyar nemzet igazi mentalitásának, vágyainak, a jövőbe vetett hitének egyik fő letéteményese.

(Szeged.)

Tóth Károly.

ALFÖLDKUTATÁS. *)

A szegedi egyetem Növénytanai Intézete.

Teremtődött: semmiből, mert az intézet igazgatójától, alulírottól 1919 május hó 12-én fegyveres katonai erőszak tényleges igénybevételével [a nagyszabeni Consiliul, Dirigent 1919. V. 12. 4336. számú megbízásából] a Kolozsvárott elvett vagyonból egyetlen papiroslapot sem „mentettem át”. Leltári vagyonunk volt Ko-

*) V. ö. Széphalom 1927: 310.